

Szczepienia ochronne rekomendowane w wybranych narażeniach zawodowych

Materiały informacyjne

Wprowadzenie

Wykonywanie szczepień ochronnych u pracowników należy rozpatrywać w dwóch perspektywach: korzyści dla samych pracowników i przedsiębiorstwa oraz w aspekcie powinności pracodawców wynikających z regulacji prawnych.

Wśród korzyści wynikających z realizacji szczepień ochronnych wśród pracowników, promując ich ideę w miejscu pracy, należy podkreślać:

- zmniejszenie absencji chorobowej,
- zmniejszenie chorobowości wśród pracowników zaszczepionych, a pośrednio również u pozostałych pracowników,
- zapobieganie zjawisku prezentyzmu (obecności pracownika w pracy mimo choroby), wiążącego się ze zmniejszeniem efektywności,
- ograniczanie innych skutków prezentyzmu, wynikających z zachowania zdrowych pracowników, którzy obawiając się zarażenia od zainfekowanych współpracowników, starają się ich unikać, zmieniać stanowisko pracy czy korzystać z dodatkowych dni wolnych, tym samym prowadząc do dalszego spadku efektywności.

W zachęcaniu do realizacji szczepień ochronnych kluczowe będzie odwołanie się do przepisów prawnych regulujących powinności pracodawców do zachowania zdrowych i bezpiecznych warunków pracy, w tym odnoszących się również do wykonywania szczepień ochronnych.

Wśród przepisów należy wymienić:

- Ustawę z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz.U. z 2014r. poz. 1184 ze zm.)
- Ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1866 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. z 2005r. nr 81, poz. 716 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników,

funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012r. poz. 40)

Promując szczepienia ochronne wśród pracowników, nie wolno pominąć szczepień obowiązkowych, które reguluje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2016r. poz. 849 ze zm.)¹.

Szczepienia ochronne pracowników w świetle aktualnych przepisów prawnych

W szczególności następujące przepisy prawne odnoszą się do szczepień ochronnych:

1. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz.U. z 2014r. poz. 1184 ze zm.)

- Służba medycyny pracy jest właściwa do realizowania zadań z zakresu sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi, w tym przez wykonywanie szczepień ochronnych, o których mowa w art. 20 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013r., 947 ze zm.) (Art. 6.1.2.f.).

2. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1866 ze zm.):

- ustawa reguluje zasady i tryb podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych w celu unieszkodliwienia źródeł zakażenia, przecięcia dróg szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych oraz uodpornienia osób podatnych na zakażenie,
- w celu zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych wśród pracowników narażonych na działanie biologicznych czynników chorobotwórczych, przeprowadza się zalecane szczepienia ochronne wymagane przy wykonywaniu czynności zawodowych (Art. 20.1.),
- obowiązkiem pracodawcy lub zlecającego wykonanie prac w narażeniu na działanie biologicznych czynników chorobotwórczych, przed zleceniem czynności zawodowych wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012r. poz. 40) (patrz. – tabela 1) jest poinformowanie o rodzaju zalecanego szczepienia ochronnego (Art. 20.2.),

¹ Wobec osób wykonujących zawód medyczny, narażonych na zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu B i dotychczas nieszczepionych, mają zastosowanie przepisy określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2016r. poz. 849 ze zm.). Szczepienia przeciwko wzv B są wówczas finansowane na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Dotyczy to jednak tylko sytuacji wykonania pełnego schematu szczepień, zgodnego z programem szczepień ochronnych.

- w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia choroby zakaźnej lub zakażenia, właściwy inspektor sanitarny, może w drodze decyzji administracyjnej w przypadkach określonych w ustawie, nakazać poddanie się chorego lub podejrzanego o zachorowanie lub zakażenie: zabiegom sanitarnym, poekspozycyjnemu profilaktycznemu stosowaniu leków, badaniom sanitarno-epidemiologicznym, w tym również postępowaniu mającemu na celu pobranie lub dostarczenie materiału do tych badań, nadzorowi epidemiologicznemu, kwarantannie, leczeniu, hospitalizacji, izolacji, a także szczepieniom ochronnym (Art. 33.1.).

3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. z 2005r. Nr 81, poz. 716 ze zm.):

- nakazuje stosowanie przepisów ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2013.947), jeśli w środowisku pracy występuje (a nawet jeżeli istnieje tylko możliwość jego wystąpienia) szkodliwy czynnik biologiczny i jest przeciw niemu dostępna szczepionka (§ 16. 1.).

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012r. poz. 40)

- w załączniku nr 1. określa wykaz stanowisk pracy oraz szczepień ochronnych wskazanych do wykonania pracownikom podejmującym pracę lub zatrudnionym na tych stanowiskach (patrz. tabela 1.)

Tabela 1. Wykaz rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności.

Lp.	Rodzaje czynności zawodowych	Zalecane szczepienia ochronne
1	Czynności, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem biologicznym.	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.
2	Czynności przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia.	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A.
3	Czynności, których wykonywanie jest związane z	Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu

	wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.	wątroby typu A.
4	Czynności przy usuwaniu odpadów komunalnych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi.	Szczepienia przeciw tężcowi.
5	Czynności przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi.	Szczepienia przeciw: 1) tężcowi, 2) wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, 3) durowi brzuszemu.
6	Czynności wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich.	Szczepienia przeciw tężcowi.
7	Czynności bezpośrednio związane z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu.	Szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu.
8	Czynności wykonywane w kompleksach leśnych oraz na terenach zadrzewionych na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu.	Szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu.
9	Czynności związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę.	Szczepienia przeciw błonicy.
10	Czynności związane z diagnostyką wścieklizny u zwierząt, praca w laboratorium z materiałem zawierającym wirusa wścieklizny lub związana z narażeniem na zakażenie wirusem wścieklizny w laboratoriach wirusologicznych, w których prowadzona jest hodowla wirusa wścieklizny. Czynności wymagające kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi stanowić zagrożenie przeniesienia zakażenia na człowieka.	Szczepienia przeciw wścieklicznie.
11	Czynności podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią.	Szczepienia przeciw: 1) tężcowi, 2) błonicy, 3) durowi brzuszemu, 4) wścieklicznie, 5) wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, 6) wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, 7) kleszczowemu zapaleniu mózgu, 8) japońskiemu zapaleniu mózgu, 9) zakażeniom wywoływanym przez <i>Neisseria meningitidis</i> (menigokoki), 10) odrze, 11) śwince,

	12) różyczce, 13) ospie wietrznej, 14) poliomyelitis, 15) grypie, 16) żółtej gorączce, 17) zakażeniom wywołanym przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (pneumokoki), 18) wąglikowi, 19) cholercze, 20) ospie prawdziwej, 21) jadowi kielbasianemu - prowadzi się u osób narażonych na działanie takiego biologicznego czynnika chorobotwórczego, który może wywołać chorobę zakaźną, o której mowa w pkt 1-21.
--	---

Koszty szczepień ochronnych u pracowników

Koszty przeprowadzania określonych szczepień ochronnych oraz zakupu szczepionek ponosi pracodawca (Art. 20.3. Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - Dz.U. z 2016 r. poz. 1866 ze zm.). Wykaz tych szczepień określony został w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. z 2012r., poz. 40). Powyższy wykaz szczepień, które powinny być finansowe przez pracodawców obejmuje:

- szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem biologicznym,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A:

- u pracowników wykonujących czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia,
- u pracowników wykonujących czynności zawodowe, których wykonywanie jest związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A,
- u pracowników wykonujących czynności zawodowe przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi,
- u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw tężcowi:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw durowi brzusznemu:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,

- szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe bezpośrednio związane z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe w kompleksach leśnych oraz na terenach zadrzewionych na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw błonicy:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonice lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonice,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw wściekliznie:
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe związane z diagnostyką wścieklizny u zwierząt,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe w laboratorium z materiałem zawierającym wirusa wścieklizny,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe związane z narażeniem na zakażenie wirusem wścieklizny w laboratoriach wirusologicznych, w których prowadzona jest hodowla wirusa wścieklizny,
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe wymagające kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi stanowić zagrożenie przeniesienia zakażenia na człowieka,

- u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw japońskiemu zapaleniu mózgu - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw zakażeniom wywoływanym przez *Neisseria meningitidis* (menigokoki) - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw odrze - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw śwince - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące

są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,

- szczepienia przeciw różyczce - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw ospie wietrznej - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw poliomyelitis - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw grypie - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,

- szczepienia przeciw żółtej gorączce - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw zakażeniom wywołanym przez *Streptococcus pneumoniae* (pneumokoki)
 - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw węglikowi - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw cholerze - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,
- szczepienia przeciw ospie prawdziwej - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra

Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią,

- szczepienia przeciw jadowi kiełbasianemu - u pracowników wykonujących czynności zawodowe podejmowane w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią.

Ze środków publicznych finansowane są koszty szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, ale tylko u osób wykonujących zawód medyczny narażonych na zakażenie, które nie były dotychczas szczepione (Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych - Dz.U. z 2016r. poz. 849 ze zm.).

Szczepienia zalecane u pracowników w docelowych grupach z podziałem na sektory gospodarki, stanowiska pracy oraz czynności służbowe

Wytyczne opracowano zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie wykazu rodzajów czynności zawodowych oraz zalecanych szczepień ochronnych wymaganych u pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy lub podwładnych podejmujących pracę, zatrudnionych lub wyznaczonych do wykonywania tych czynności (Dz.U. Nr 2012, poz.40). Podziału dokonano według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007 na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. z 2007r. Nr 251, poz.1885 ze zm.).

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (Sekcja A PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich:
 - szczepienie przeciw tężcowi,

- osoby wykonujące czynności zawodowe bezpośrednio związane z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt, a także wykonujące czynności zawodowe w kompleksach leśnych oraz na terenach zadrzewionych - na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu:
 - szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu,
- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi stanowić zagrożenie przeniesienia zakażenia na człowieka:
 - szczepienia przeciw wściekliznie,

Górnictwo i wydobywanie (Sekcja B PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą:
 - szczepienie przeciw tężcowi,

Przetwórstwo przemysłowe (Sekcja C PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (Sekcja E PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą:
 - szczepienie przeciw tężcowi,
- osoby wykonujące czynności zawodowe przy usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych lub konserwacji urządzeń służących temu celowi:
 - szczepienia przeciw tężcowi,
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
 - szczepienie przeciw durowi brzuszemu,

Budownictwo (Sekcja F PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą:
 - szczepienie przeciw tężcowi.
- osoby wykonujące czynności zawodowe przy konserwacji urządzeń służących usuwaniu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych:
 - szczepienie przeciw tężcowi,
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
 - szczepienie przeciw durowi brzuszemu,

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Sekcja G PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:

- szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,

Transport i gospodarka magazynowa (Sekcja H PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę:
 - szczepienie przeciw błonicy,

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (Sekcja I PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę:
 - szczepienie przeciw błonicy.

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (Sekcja L PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą:
 - szczepienie przeciw tężcowi,

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (Sekcja M PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem biologicznym:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z diagnostyką wścieklizny u zwierząt:
 - szczepienie przeciw wścieklicznie,
- osoby pracujące w laboratorium z materiałem zawierającym wirusa wścieklizny:
 - szczepienie przeciw wścieklicznie,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z narażeniem na zakażenie wirusem wścieklizny w laboratoriach wirusologicznych, w których prowadzona jest hodowla wirusa wścieklizny:
 - szczepienie przeciw wścieklicznie,
- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi stanowić zagrożenie przeniesienia zakażenia na człowieka:
 - szczepienie przeciw wścieklicznie,

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich:
 - szczepienie przeciw tężcowi,

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (Sekcja N PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich:
 - szczepienie przeciw tężcowi,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę:
 - szczepienie przeciw błonicy,

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (Sekcja O PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem biologicznym:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B,
- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby podejmujące czynności zawodowe w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy w urzędach, jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zagranicznych, Ministra Sprawiedliwości oraz Szefa Służby Celnej, przy wykonywaniu których osoby je wykonujące są narażone na działanie biologicznego czynnika chorobotwórczego mogącego wywołać chorobę zakaźną, a podanie szczepionki przeciw tej chorobie zakaźnej powoduje uodpornienie na nią:
 - szczepienie przeciw tężcowi;
 - szczepienie przeciw błonicy;
 - szczepienie przeciw durowi brzuszemu;

- szczepienie przeciw wściekliznie;
- szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B;
- szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A;
- szczepienie przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu;
- szczepienie przeciw japońskiemu zapaleniu mózgu;
- szczepienie przeciw zakażeniom wywołanym przez meningokoki (*Neisseria meningitidis*);
- szczepienie przeciw odrze;
- szczepienie przeciw śwince;
- szczepienie przeciw różyczce;
- szczepienie przeciw ospie wietrznej;
- szczepienie przeciw poliomyelitis;
- szczepienie przeciw grypie;
- szczepienie przeciw żółtej gorączce;
- szczepienie przeciw zakażeniom wywołanym przez pneumokoki (*Streptococcus pneumoniae*);
- szczepienie przeciw węglikowi;
- szczepienie przeciw cholercze;
- szczepienie przeciw ospie prawdziwej;
- szczepienie przeciw jadowi kielbasianemu,

Edukacja (Sekcja P PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Sekcja Q PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe, w trakcie których dochodzi do kontaktu z materiałem biologicznym pochodzenia ludzkiego (krew i inne płyny ustrojowe oraz wydaliny i wydzieliny) lub sprzętem skażonym tym materiałem:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B:
- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,

- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z bezpośrednią stycznością z osobami przyjeżdżającymi z obszarów występowania zachorowań na błonicę lub związane z wyjazdami na obszary występowania zachorowań na błonicę:
 - szczepienia przeciw błonicy,
- osoby pracujące w laboratorium z materiałem zawierającym wirusa wścieklizny:
 - szczepienia przeciw wściekliznie,
- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z narażeniem na zakażenie wirusem wścieklizny w laboratoriach wirusologicznych, w których prowadzona jest hodowla wirusa wścieklizny:
 - szczepienia przeciw wściekliznie,

Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (Sekcja R PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,

Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (Sekcja T PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wymagające kontaktu z żywnością w zakładach zbiorowego żywienia:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A,
- osoby wykonujące czynności zawodowe wymagające kontaktu z glebą lub przy obsłudze zwierząt gospodarskich:
 - szczepienie przeciw tężcowi,
- osoby wykonujące czynności zawodowe bezpośrednio związane z uprawą roślin lub hodowlą zwierząt na obszarach endemicznego występowania zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu:
 - szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu:

Organizacje i zespoły eksterytorialne (Sekcja U PKD):

- osoby wykonujące czynności zawodowe związane z wyjazdami na obszary o wysokiej endemiczności wirusowego zapalenia wątroby typu A.:
 - szczepienie przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A.

W niewymienionych wyżej sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (ujętych poniżej), a także w sekcjach PKD, w których występują stanowiska służbowe lub czynności zawodowe przyporządkowane innym sekcjom, rodzaj szczepienia należy dostosowywać analogicznie:

- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (Sekcja D PKD),
- Informacja i komunikacja (Sekcja J PKD),

- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (Sekcja K PKD),
- Pozostała działalność usługowa (Sekcja S PKD).

opracował: dr med. Andrzej Marcinkiewicz